

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Формування якісної системи вищої юридичної освіти займає важливе місце у розбудові демократичної, правової, соціально орієнтованої держави. Високий рівень підготовки фахівців у правничій сфері має також важливе значення і для розвитку інститутів громадянського суспільства. Якісна вища юридична освіта повинна сприяти як правовому вихованню, розширенню світогляду сучасного праворозуміння, що ґрунтується на повазі до прав і свобод усіх учасників правовідносин, так і підготовці висококваліфікованих випускників для роботи у різних сферах правничої діяльності. Професіонал у юридичній сфері – це не лише можливість отримання гідного правового захисту у судах різних інстанцій, підготовка та оформлення документів, а це й питання іміджу держави у міжнародних відносинах і, як свідчить практика, питання національної безпеки країни.

Розуміючи важливість даних питань, в Україні протягом тривалого часу ведеться дискусія у середовищі науковців, державних діячів, представників громадськості щодо вироблення оптимальної концепції розвитку вищої юридичної освіти. За підсумками такої довгої роботи було запропоновано проєкт «Концепції розвитку вищої юридичної освіти». Ознайомлення зі змістом даної концепції викликає чимало питань і заперечень, але варто відмітити наявність і позитивних пропозицій та напрацювань у запропонованому проєкті.

Згідно з Концепцією підготовка фахівців за спеціальністю «Право» передбачає лише денну форму здобуття освіти і запровадження наскрізного навчання на базі повної загальної середньої освіти. Виходячи з наведеного, велика кількість потенційних здобувачів юридичної освіти позбавляються такої можливості. Але на практиці ми маємо безліч прикладів, коли вищу юридичну освіту отримують особи, які безпосередньо не займаються правничою діяльністю. Мотивація для здобуття юридичної освіти у кожного з них різна, наприклад, є

професії де юридичні знання є необхідними для підвищення професійного рівня спеціаліста, зокрема, політолог повинен добре розумітися в конституційному, виборчому праві, економіст знати особливості правового регулювання економічних відносин (господарське право, цивільне право), менеджер мати знання з правового регулювання відносин найму робочої сили, особливості правового регулювання державного управління (трудове, адміністративне право) тощо. Аргумент, що отримати потрібні знання можна і шляхом викладання окремих юридичних дисциплін на відповідних спеціальностях є недоречним, оскільки таке викладання надає можливість ознайомитися лише з деякими особливостями правового регулювання у відповідній сфері, і не надає цілісного світогляду праворозуміння, засвоєння механізму правового регулювання, його ефективності тощо. Варто згадати і категорію осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, або осіб, що вирішили отримати вищу юридичну освіту з метою підвищити свою обізнаність у сфері права.

У свою чергу, дана пропозиція суперечить як Конституції України та і закону «Про вищу освіту».

Нарікання на неякісну підготовку майбутніх фахівців правничих професій, зокрема на заочній формі навчання, корумпованість навчальних закладів, пропаганда необхідності запровадження випускних ЗНО, як гарантії централізованого контролю за якістю підготовки фахівців, спонукає розробників концепції до пропозиції відлучити навчальні заклади від права приймати випускні экзамени. Але слід нагадати, що державою, окрім факту наявності вищої юридичної освіти, встановлено цілий ряд додаткових критеріїв, вимог до кандидатів на здійснення професійної правничої діяльності, зокрема, індивідуалізоване екзаменаційне оцінювання, стаж роботи, які передбачені низкою нормативно-правових актів «Про судоустрій та статус суддів», «Про нотаріат», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про прокуратуру» тощо. Окрім цього, введення централізованого контролю за якістю підготовки фахівців правничих професій не є гарантією подолання корупційної складової у діяльності навчальних закладів, а навпаки, може зрости корупція у відносинах між

міністерством освіти і науки іншими контролюючими державними органами, а також між навчальними закладами і окремими експертами.

Відносно питання запровадження контролю якості підготовки фахівців у формі тестів, свідчить про неповне розуміння, якими компетентностями повинен володіти майбутній випускник, адже в кращому випадку випускник буде знати лише конкретні норм права, а для здійснення професійної діяльності окрім знання норм потрібно вміти вирішувати практичні завдання, вміти застосовувати юридичну термінологію, аргументовано вести дискусію, демонструвати логіку мислення, оцінювати сукупність доказів тощо. У свою чергу, запровадження контролю у формі тестів буде вимагати проводити уніфікацію освітніх програм, що в свою чергу негативно вплине на спеціалізації у юридичній науці.

Залучення правників-практиків до акредитації освітніх програм та викладання юридичних дисциплін, а саме до розгляду практики національних та міжнародних судів, практики Європейського суду з прав людини є позитивним моментом, але тоді потрібно переглянути і вимоги щодо ліцензування спеціальності «Право», щоб не лише штатні співробітники могли входити в групу забезпечення, а й практики-правники.

Запровадження високих стандартів, вимог щодо якості надання освітніх послуг, підвищення конкуренції між науково-педагогічними працівниками повинно передбачати і відповідне збільшення фінансування, яке збільшиться в разі і недекларативно, а реально. Адже, наприклад, масова «скопусизація» має ряд проблем, одна із них має фінансовий характер, для українського дослідника публікуватися у виданні включеному до наукометричних баз SCOPUS та Web of Science є досить дорого. Інша проблема полягає в тому, що, як правило, переважна більшість видань, які індексуються в SCOPUS знаходяться за межами України та їх не цікавлять особливості правового регулювання в Україні. Виходить, що науковець повинен займатися дослідженням, яке є цікавим для відповідного видання. Абсурдна ситуація – отримав юридичну освіту в Україні, а повинен бути фахівцем в галузі правового регулювання підприємницьких відносин в Китаї, щоб твою статтю було прийнято до публікації.

Необхідно пам'ятати, по-перше, що здійснення реформи заради самої реформи є безглуздою тратою часу і коштів, окрім того можливе навіть і погіршення існуючого стану справ. По-друге, реформатори досить часто говорять, що запропоновані зміни передбачають врахування зарубіжного досвіду, але механічне його копіювання та порушення загальної логіки досить часто призводить лише до негативних результатів такого запозичення. По-третє, зруйнувати існуючу систему, яка може за умови вмілої реформи працювати значно ефективніше, є набагато простіше ніж побудувати нову.

*Пилипець В.А., слухач магістратури державного управління,
Донецький національний технічний університет
м. Покровськ, Україна*

ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я eHealth

Питання якості обслуговування пацієнтів, їх відносини з лікарем, а також взаємодія лікаря з лікувальним закладом є одними із актуальних у системі охорони здоров'я в Україні.

Виникає питання – куди піде людина щоб отримати кваліфіковану медичну допомогу ? У нашій країні, поки що, пацієнт йде в першу чергу в той лікувальний заклад, де він може отримати безкоштовну медичну допомогу, тому що лєвова частка пацієнтів не спроможна оплатити послуги, нехай і більш фахового та відповідального, але приватного лікаря.

Це позиція пацієнта. А що з позицією лікаря?

У соціальному значенні, лікарі в Україні є однією із незахищених категорій. Незахищеність полягає не тільки в тому, що заробітна плата лікаря, встановлена нормативними актами галузевого законодавства, знаходиться на рівні виживання, а ще і завдяки структурі організації МОЗ України від Києва до місцевого рівня.

Ніхто не може сперечатися з тим, що фізичні, моральні та психологічні затрати лікарів не є спів розмірними з встановленою заробітною платою, а середній та молодший медичний персонал взагалі знаходиться поза межею виживання та перебувають в зубожінні.